

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Македонија

Воронешки државен универзитет
Русија

Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип
Македонија

Воронежский государственный университет
Россия

Goce Delcev University in Stip
Macedonia

Voronezh State University
Russia

Прва меѓународна научна конференција

Первая международная научная конференция

First International Scientific Conference

ФИЛКО FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
СБОРНИК СТАТЕЙ
CONFERENCE PROCEEDINGS

18-19 март 2016 / 18-19 марта 2016 / 18-19 March 2016

Штип

Штип

Stip

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип Македонија	Воронешки државен универзитет Русија
Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип Македонија	Воронежский государственный университет Россия
Goce Delcev University in Stip Macedonia	Voronezh State University Russia

Прва меѓународна научна конференција Первая международная научная конференция

First International Scientific Conference

Ф И Л К О F I L K O

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
СБОРНИК СТАТЕЙ
CONFERENCE PROCEEDINGS

18-19 март 2016 / 18-19 марта 2016 / 18-19 March 2016
Штип Штип Stip

ОРГАНИЗАЦИСКИ КОМИТЕТ

Драгана Кузмановска, Филолошки факултет при УГД
Олга А. Бердникова, Филолошки факултет при ВГУ
Светлана Јакимовска, Филолошки факултет при УГД
Татјана А. Тернова, Филолошки факултет при ВГУ
Виолета Димова, Филолошки факултет при УГД
Генадиј Ф. Ковалов, Филолошки факултет при ВГУ
Лариса В. Рибачева, Филолошки факултет при ВГУ
Костадин Голаков, Филолошки факултет при УГД

МЕЃУНАРОДЕН ПРОГРАМСКИ КОМИТЕТ

Виолета Димова (Македонија)
Марија Кусевска (Македонија)
Ева Ѓорѓиевска (Македонија)
Даниела Коцева (Македонија)
Силвана Симоска (Македонија)
Софија Заболотнаја (Русија)
Лариса В. Рибачева (Русија)
Татјана А. Тернова (Русија)
Волфганг Моч (Германија)
Габриела Б. Клајн (Италија)
Карин Руке-Брутен (Франција)
Танван Тонтат (Франција)
Јулиа Дончева, (Бугарија)
Нецати Демир, (Турција)
Зеки Ѓурел, (Турција)
Ахмед Ѓуншен (Турција)
Олег Н. Фенчук (Белорусија)
Данијела Костадиновиќ (Србија)
Тамара Валчиќ- Булиќ (Србија)
Селена Станковиќ (Србија)
Реа Лујиќ (Хрватска)
Биљана Мариќ (Босна и Херцеговина)
Душко Певуља (БиХ)

Технички секретар
Татјана Уланска
Марија Тодорова

Главен и одговорен уредник
Драгана Кузмановска

Јазично уредување
Даница Атанасовска-Гаврилова (македонски јазик)
Софија Заболотнаја (руски јазик)
Биљана Иванова (англиски јазик)

Техничко уредување
Костадин Голаков
Славе Димитров

Адреса на организацискиот комитет:
Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македонија

Воронешки државен универзитет
Филолошки факултет
г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Русија
Е-пошта: filko.conference@gmail.com
Веб-страница: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/fe>

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека “Св. Климент Охридски”, Скопје

316.7(062)

МЕЃУНАРОДНА научна конференција филологија, култура и образование
(1; 2016 ; Штип)

Зборник на трудови / Прва меѓународна научна конференција
филологија, култура и образование, 18-19 март 2016, Штип = Сборник
статей / Первая международная научная конференц, 18-19 марта
2016, Штип = Conference proceedings / First International Scientific
Conference, 18-19 March 2016, Stip. - Штип : Универзитет “Гоце
Делчев”, 2016. - 1119 стр. ; 21 см

Трудови на мак., рус. и англ. јазик. - Библиографија кон трудовите

ISBN 978-608-244-308-9

1. Насп. ств. насл. - I. Международная научная конференц
(1; 2016 ; Штип) види Меѓународна научна конференција филологија,
култура и образование (1 ; 2016 ; Штип). - II. First International
Scientific Conference (1 ; 2016 ; Схтип) види Меѓународна научна
конференција филологија, култура и образование (1 ; 2016 ; Штип)
а) Културологија - Собери
COBISS.MK-ID 101960202

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

Драгана Кузмановска, Филологический факультет при УГД
Ольга А. Бердникова, Филологический факультет при ВГУ
Светлана Якимовска, Филологический факультет при УГД
Татьяна А. Тернова, Филологический факультет при ВГУ
Виолета Димова, Филологический факультет при УГД
Геннадий Ф. Ковалев, Филологический факультет при ВГУ
Лариса В. Рыбачева, Филологический факультет при ВГУ
Костадин Голаков, Филологический факультет при УГД

МЕЖДУНАРОДНАЯ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Виолета Димова (Македония)
Мария Кусевска (Македония)
Ева Гёргиевска (Македония)
Даниела Коцева (Македония)
Силвана Симоска (Македония)
Софья Заболотная (Россия)
Лариса В. Рыбачева (Россия)
Татьяна А. Тернова (Россия)
Волфганг Моч (Германия)
Габриелла Б. Клейн (Италия)
Карин Рукэ-Брутэн (Франция)
Танван Тонтат (Франция)
Юлиа Дончева (Болгария)
Неджати Демир (Турция)
Зеки Гюрел (Турция)
Ахмед Гюншен (Турция)
Олег Н. Фенчук (Беларусь)
Даниела Костадинович (Сербия)
Тамара Валчич- Булич (Сербия)
Селена Станкович (Сербия)
Реа Луйич (Хорватия)
Биляна Марич (Босния и Херцеговина)
Душко Певуля (Босния и Херцеговина)

Ученый секретарь

Татьяна Уланска
Мария Тодорова

Главный редактор
Драгана Кузмановска

Языковая редакция
Даница Атанасовска-Гаврилова (македонский язык)
Софья Заболотная (русский язык)
Биляна Иванова (английский язык)

Техническое редактирование
Костадин Голаков
Славе Димитров

Адрес организационного комитета
Университет им. Гоце Делчева – Штип
Филологический факультет
ул. „Крсте Мисирков“ д. 10-А
Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македония

Воронежский государственный университет
Филологический факультет
г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Россия
Э-почта: filko.conference@gmail.com
Веб-сайт: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

EDITORIAL STAFF

Dragana Kuzmanovska, Faculty of Philology, UGD
Olga A. Berdnikova, Faculty of Philology, VGU
Svetlana Jakimovska, Faculty of Philology, UGD
Tatyana A. Ternova, Faculty of Philology, VGU
Violeta Dimova, Faculty of Philology, UGD
Genadiy F. Kovalyov, Faculty of Philology, VGU
Larisa V. Rybatcheva, Faculty of Philology, VGU
Kostadin Golakov, Faculty of Philology, UGD

INTERNATIONAL EDITORIAL BOARD

Violeta Dimova (Macedonia)
Marija Kusevska (Macedonia)
Eva Gjorgjievska (Macedonia)
Daniela Koceva (Macedonia)
Silvana Simoska (Macedonia)
Sofya Zabolotnaya (Russia)
Larisa V. Rybatcheva (Russia)
Tatyana A. Ternova (Russia)
Wolfgang Motch (Germany)
Gabriella B. Klein (Italy)
Karine Rouquet-Brutin (France)
That Thanh-Vân Ton (France)
Yulia Doncheva (Bulgaria)
Necati Demir (Turkey)
Zeki Gurel (Turkey)
Ahmed Gunshen (Turkey)
Oleg N. Fenchuk (Belarus)
Danijela Kostadinovic (Serbia)
Tamara Valchic-Bulic (Serbia)
Selena Stankovic (Serbia)
Rea Lujic (Croatia)
Biljana Maric (Bosnia and Herzegovina)
Dushko Pevulja (Bosnia and Herzegovina)

Conference secretary

Tatjana Ulanska
Marija Todorova

Editor in Chief

Dragana Kuzmanovska

Language editor

Danica Atanasovska-Gavrilova (Macedonian)

Sofya Zabolotnaya (Russian)

Biljana Ivanova (English)

Address of the Organizational Committee

Goce Delcev University - Stip

Faulty of Philology

Krste Misirkov St. 10-A

PO Box 201, Stip - 2000, Republic of Macedonia

Voronezh State University

Faculty of Philology

10 pl. Lenina, Voronezh, 394006, Russia

E-mail: filko.conference@gmail.com

Web-site: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

СОДРЖИНА / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

1. Andonova Albena - FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE AT WORK IN A SMALL GROUP.....	17
2. Асимопулос Панайиотис - УМЕНЬШИТЕЛЬНЫЕ СУФФИКСЫ: СОПОСТАВИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ МОРФОСЕМАНТИЧЕСКИХ ОСОБЕННОСТЕЙ В СОВРЕМЕННОМ ГРЕЧЕСКОМ, РУССКОМ И СЕРБСКОМ ЯЗЫКАХ	23
3. Vabic – Vjelic Olgica - APPLICATION OF POETRY WORKSHOPS IN KINDERGARTEN	33
4. Басовска Мери, Ивановска Билјана - НАЧИНИ НА ИЗРАЗУВАЊЕ НА ГОВОРНИОТ ЧИН БАРАЊЕ ВО ЈАЗИЧНИОТ ПАР ГЕРМАНСКИ – МАКЕДОНСКИ	41
5. Белчев Толе, Младеноски Ранко - МЕТАЛИТЕРАТУРНИТЕ СЕГМЕНТИ ВО „ТЕАТАРСКИ РОМАН“ НА БУЛГАКОВ И ВО „ВЕШТИЦА“ НА АНДОНОВСКИ	51
6. Бердникова Ольга - НОВЫЕ РЕАЛИСТЫ» В СОВРЕМЕННОЙ РУССКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ	61
7. Бизоев Никола - ВАЛОРИЗАЦИЈА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО ВО ИСТОЧНА МАКЕДОНИЈА	71
8. Бијелиќ Бисера – ИМАГОЛОШКИТЕ СЛИКИ ЗА ИСТОКОТ И ЗАПАДОТ ВО ДРАМИТЕ НА ДЕЈАН ДУКОВСКИ И ГОРАН СТЕФАНОВСКИ	81
9. Божиновски Александар, Методијески Дејан - ИНФОРМАЦИОНИТЕ СИСТЕМИ ЗА ПРИВАТНО СМЕСТУВАЊЕ КАКО ФАКТОР ЗА КУЛТУРНОТО ЗНАЧЕЊЕ НА ТУРИЗМОТ	93
10. Величковска Родна - КУЛТУРНА СОРАБОТКА МЕЃУ РУСИЈА И МАКЕДОНИЈА ИЗРАЗЕНА ПРЕКУ ЗАПОЗНАВАЊЕ НА КУЛТУРНИТЕ ВРЕДНОСТИ НА ОБРЕДНО-ПЕЈАЧКИТЕ ЖАНРОВИ	101
11. Веновска-Антевска Снежана - ПРАГМАТСКО-КОГНИТИВНИОТ АСПЕКТ НА ЛЕКСИЧКОСЕМАНТИЧКИТЕ КАРАКТЕРИСТИКИ ЗА ИЗРАЗУВАЊЕ НА МОДАЛНОСТА ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК	111
12. Власова Марина - ЭЛЕМЕНТЫ СОКРАТИЧЕСКОГО ДИАЛОГА В ФИЛЬМЕ ДЖИМА ДЖАРМУША «КОФЕ И СИГАРЕТЫ»	119
13. Гилова Лидија - ЕВАЛУАЦИЈА НА РАБОТАТА НА УЧИЛИШТЕТО ВО ПОДРАЧЈЕТО – ПОЛОЖБА НА УЧЕНИЦИТЕ	125
14. Грачева Жанна – МАРКЕМАЛОГИЈА И ОПРЕДЕЛЕНИЕ АВТОРСТВА ТЕКСТА	135
15. Грујовска Сашка - NOMINA AGENTIS ВО МАКЕДОНСКИОТ И ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	141

16. Ghentulescu Raluca - METAPHORS IN TECHNICAL-SCIENTIFIC TEXTS	147
17. Demir Necati - PETROGLYPHS AS A SOURCE OF URAL-ALTAIC PEOPLE'S LANGUAGE, HISTORY AND CULTURE	155
18. Денкова Јованка - АНИМАЛИЗМОТ КАКО ТЕМА ВО КНИЖЕВНОСТА ЗА ДЕЦА	163
19. Дѳгтева Јрославна - ЧУЖОЈ ВЗГЛЯД КАК МЕЖДИСЦИПЛИНАРНАЯ ПРОБЛЕМА	171
20. Димова Виолета - РЕЦЕПЦИЈАТА НА РУСКИТЕ ПИСАТЕЛИ ВО НАСТАВАТА ПО МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК И ЛИТЕРАТУРА	179
21. Dimova Mariya, Milcheva Hristina - THE TRAINING OF GERIATRIC SPECIALISTS IN MEDICAL COLLEGE AT TRAKIA UNIVERSITY, STARA ZAGORA, BULGARIA - IMPORTANT TOOL OF SOCIAL POLICY FOR ACHIEVING BETTER QUALITY OF LIFE FOR OLD PEOPLE	185
22. Донеv Драган – ПРОБЛЕМИ СО ПРИБЕЛЕЖУВАЊЕ НА СТУДЕНТИТЕ ПРИ КОНСЕКУТИВНО ТОЛКУВАЊЕ	191
23. Ѓорѓиева Димова Марија – НАРАТИВНИ ХИЈАЗМИ: КНИЖЕВНОСТА КАКО ИСТОРИЈА, ИСТОРИЈАТА КАКО КНИЖЕВНОСТ	199
24. Ѓорѓиевска Ева, Маролова Даринка - КРИЗАТА НА ИСТОРИЈАТА И НА КНИЖЕВНИОТ ЛИК ВО РОМАНОТ „ЧОВЕК БЕЗ СВОЈСТВА“ НА РОБЕРТ МУЗИЛ	209
25. Заболотная Софђа - ИМЯ КАК ХРОНОТОП: О КЛЮЧЕВЫХ ТОЧКАХ ПОНИМАНИЯ ТЕКСТА	217
26. Зайналова Лариса - СОХРАНЕНИЕ ОСОБЕННОСТЕЙ ЭКСПРЕССИВНОГО СИНТАКСИСА С. ДАЛИ В ПЕРЕВОДНОЙ ЛИТЕРАТУРЕ (НА ПРИМЕРЕ ПРОИЗВЕДЕНИЙ С. ДАЛИ).....	225
27. Зарецкая Виктория - КОНЦЕПТ МЕССИИ В СОВРЕМЕННОЙ РУССКОЙ ПРОЗЕ (НА МАТЕРИАЛЕ РОМАНА Д. РУБИНОЙ «ВОТ ИДЕТ МЕССИЯ!»)	231
28. Ivanova Biljana, Kuzmanovska Dragana, Kirova Snezana - PREFIX NEGATION IN ENGLISH, GERMAN, AND MACEDONIAN LANGUAGE IN THE TEACHING PROCESS - ANALYSIS OF EXPLICIT LEXICAL PREFIX NEGATIONS	237
29. Ивановска Билјана, Кусевска Марија, Даскаловска Нина - ГОВОРНИОТ ЧИН БАРАЊЕ И МОДАЛНОСТА КАКО НЕГОВА КАРАКТЕРИСТИКА ВО МЕЃУЈАЗИКОТ НА МАКЕДОНСКИТЕ ИЗУЧУВАЧИ ПО СТРАНСКИ ЈАЗИК	247
30. Ивановска Лела - УЛОГАТА НА СТУДЕНТИТЕ ВО ПРОЦЕСОТ НА ЕВАЛВАЦИЈА НА НАСТАВНИОТ КАДАР	255
31. Игнатовска – Димитрова Христина – КУЛТУРНА МЕДИЈАЦИЈА ВО ПРОЦЕСОТ НА АФИРМАЦИЈА НА ЕВРОПСКИОТ, РЕЛИГИСКИ ИДЕНТИТЕТ	263
32. Iliev Krste, Pop-Zarjeva Natalija - THEMATIC AND TEXTUAL COMPARISON OF THE TRAGEDIES HAMLET BY WILLIAM SHAKESPEARE AND ANTIGONE BY SOPHOCLES.....	275

33. Иљина Татьяна - ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ СЛУЖЕБНЫХ СЛОВ В РУССКИХ И АНГЛИЙСКИХ СЛОЖНОПОДЧИНЕННЫХ ПРЕДЛОЖЕНИЯХ: ТРУДНОСТИ ПЕРЕВОДА	283
34. Iskrev Dimitar - KEY CHARACTERISTICS OF SUCCESSFUL EDUCATIONAL COUNSELING OF SCHOOL'S CLASS.....	291
35. Jakimovska Svetlana - ON TRANSLATION OF CHURCH-SLAVONIC ORTHODOX TERMS IN FRENCH.....	297
36. Jankova Natka, Jovcheska Silvana - THE ART OF BUSINESS ENGLISH	307
37. Јованов Јане - ПЕРСПЕКТИВИ ЗА НОВИ УЧЕБНИЦИ ПО СТРАНСКИ ЈАЗИК	315
38. Јованов Јане, Ромашевска Катерина - „ИЗГУБЕНАТА ГЕНЕРАЦИЈА“ – „ИЗГУБЕНА“ НИЗ ИСКУСТВАТА И ЗНАЧЕЊЕТО.....	323
39. Јорданов Киро, Чапова Загорка - ВЛИЈАНИЕТО НА СОЦИЈАЛНИТЕ МРЕЖИ ВРЗ НАСТАВАТА И ОДНОСОТ НАСТАВНИК – УЧЕНИК.....	333
40. Јосимовска Верица - КНИЖЕВНОСТА КАКО СВЕДОК НА ИСТОРИЈАТА	345
41. Југрева Марија - ДИСТОПИСКА ЛИТЕРАТУРА – ПРЕДВЕСНИК НА ИДНИНАТА ИЛИ САМО ТРЕНД ВО МОДЕРНАТА ЛИТЕРАТУРА.....	351
42. Караниколова-Чочоровска Луси - ЖЕНСКИОТ ИДЕНТИТЕТ И МЕНТАЛИТЕТ НА ЕДНА РУСКА И ЕДНА МАКЕДОНСКА АНА (ИЛИ: ЗА РОДОВАТА „ДРУГОСТ“ НА ТОЛСТОЕВАТА “АНА КАРЕНИНА“ И НА „АНА“ НА ЈОВАН КОТЕСКИ).....	357
43. Касаповска-Чадловска Милена - КОНСТРУКЦИИ СО АТРИБУТИВНИ ГЛАГОЛИ ВО ФРАНЦУСКИОТ ЈАЗИК И НИВНИТЕ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК.....	365
44. Кеџан Ана - WAS CATHERINE EARNSHAW A VAMPIRE? A REVISITING OF WUTHERING HEIGHTS.....	377
45. Китанов Блаже, Китанова Ирена – ТАЈНАТА НА РУЖАТА ВО МАЛИОТ ПРИНЦ НА ЕГЗИПЕРИ.....	385
46. Китанова Ирена, Петрова Ѓорѓева Емилија, Мирасчиева Снежана, Коцева Даниела – ЧИТАЊЕТО И РАБОТАТА СО ТЕКСТ ВО ОДДЕЛЕНСКА НАСТАВА.....	393
47. Ковалев Геннадий - К ВОПРОСУ ОБ АВТОБИОГРАФИЗМЕ В РОМАНЕ А.С.ПУШКИНА «ЕВГЕНИЙ ОНЕГИН».....	401
48. Кожинкова Весна - КОСМОПОЛИТИЗМОТ ВО ТВОРЕШТВОТО НА КОЛБЕ И ЛАФАЗАНОВСКИ.....	409
49. Коробов-Латынцев Андрей - «СМЕРТЬ УНИВЕРСИТЕТА» РЕКОНСТРУКЦИЈА ФИЛОСОФИИ ОБРАЗОВАНИЯ ФРИДРИХА НИЦШЕ (ПО РАБОТЕ «ЛЕКЦИИ О БУДУЩНОСТИ УНИВЕРСИТЕТА»).....	417
50. Коцева Весна, Тодорова Марија, Уланска Татјана - ПРЕГЛЕД НА КРИТИЧКИТЕ ИНТЕРПРЕТАЦИИ НА КРЕШЕНОВИОТ МОДЕЛ НА УСВОЈУВАЊЕ/УЧЕЊЕ НА НЕМАЈЧИН ЈАЗИК.....	423
51. Коцева Даниела, Мирасчиева Снежана, Петрова-Ѓорѓева Емилија, Китанова Ирена - КУЛТУРА, ГЛОБАЛИЗАЦИЈА, ИДЕНТИТЕТ	431

52. Krsteva Marija - BIOGRAPHICAL FICTIONS ABOUT THE GREAT AMERICAN AUTHORS F. SCOTT FITZGERALD AND ERNEST HEMINGWAY	439
53. Кузмановска Драгана, Шекеринова Емилија - ИНФОРМАЦИСКИ И КОМУНИКАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ ВО СОВРЕМЕНАТА НАСТАВА ВО СРЕДНИТЕ УЧИЛИШТА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	449
54. Kurteshi Voglushe, Gulevska Valentina - COMPARATIVE MONITORING OF BEHAVIOR OF PROBLEMATIC PUPILS IN KOSOVO AND MACEDONIA	457
55. Kyrchanoff Maksym W. - LITERATURIZING MODERNIZATIONS IN PRE- AND POST-MODERN SOCIETIES: DESTRUCTION OF ARCHAICNESS IN CONTEXTS OF INTELLECTUAL OPPOSITIONS OF BARBARISM AND CIVILIZATION CATEGORIES IN HISTORICAL TIME	463
56. Kyuchukova Sylvia - INCLUSION OF CHILDREN RAISED IN INSTITUTIONS TO THE DEVELOPMENTS IN THE SPHERE OF HEALTH BEHAVIOR.....	475
57. Лапыгина Мария – СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ЛЕКСИЧЕСКИХ СРЕДСТВ СОЗДАНИЯ ПОЛОЖИТЕЛЬНОГО ИМИДЖА ПОЛИТИКА В РУССКИХ И СЕРБСКИХ СМИ	483
58. Леонтиќ Марија - A1 и A2 ЗАЕДНИЧКИ РЕФЕРЕНТНИ РАМНИШТА НА ЗАЕДНИЧКАТА ЕВРОПСКА РЕФЕРЕНТНА РАМКА ЗА ЈАЗИЦИ И НИВНАТА ПРИМЕНА ПРИ ПОДГОТВУВАЊЕ УЧЕБНИЦИ ЗА УЧЕЊЕ ТУРСКИ ЈАЗИК ВО ТУРЦИЈА И ВО МАКЕДОНИЈА	489
59. Мајхошев Андон – ГОВОР НА ОМРАЗА ВО ТРАДИЦИОНАЛНИТЕ МЕДИУМИ ВО РМ. ПРИМЕРИ ОД РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	501
60. Макаријоска Лилјана, Ѓорѓиоска Жаклина - ЦРКОВНОСЛОВЕНСКИТЕ ЛЕКСИЧКИ ЕЛЕМЕНТИ ВО ПОЕЗИЈАТА НА МИХАИЛ РЕНЦОВ	509
61. Малинов Зоранчо - ШТИП, „ЧЕТ’РСЕ“ И УНЕСКО - КАКО ДА СЕ ИСКОРИСТИ ВПИШУВАЊЕТО НА ШТИПСКИОТ ОБИЧАЈ НА СВЕТСКАТА РЕПРЕЗЕНТАТИВНА ЛИСТА НА НЕМАТЕРИЈАЛНО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО	515
62. Мануковска Татјана – ЗИМНИЕ СВЯТКИ В С. ПЕРШИНО И СИНИЕ ЛИПЈАГИ НИЖНЕДЕВИЦКОГО РАЙОНА ВОРОНЕЖСКОЙ ОБЛАСТИ.....	523
63. Марковиќ Михајло, Новотни Соња - ЗА НЕКОИ СЛОВЕНСКИ ЈАЗИЦИ (МИНАТО, СЕГАШНОСТ И ИДНИНА)	533
64. Меркулова Инна - ПАРАМЕТРИЧЕСКИЈ АНАЛИЗ ЛЕКСИКИ МАКЕДОНСКОГО ЈАЗИКА	541
65. Меркулова Ирина, Марјана Розенфелд - ЯЗЫКОВАЯ ИГРА В РОССИЙСКИХ РЕКЛАМНЫХ ТЕКСТАХ	549
66. Методијески Дејан, Голаков Костадин - ПРЕГЛЕД НА ПОЗНАЧАЈНИТЕ ТУРИСТИЧКИ ВОДИЧИ	555
67. Мирасчиева Снежана, Коцева Даниела, Петрова-Ѓорѓева Емилија, Китанова Ирена - ПОВРЗАНОСТА МЕЃУ ОБРАЗОВАНИЕТО, ПРАКТИКАТА И ВОСПИТНО-ОБРАЗОВНИТЕ ЦЕЛИ ВО ОПШТЕСТВЕН КОНТЕКСТ	565

68. Мирчева-Бошевска Билјана - МОЖНОСТИ И НАЧИНИ ЗА ПРЕВОД НА ФРАЗЕМИТЕ	573
69. Михайлова Елена, Цзяннань Чжан - КОНЦЕПТ «МУЗЫКА» В ТВОРЧЕСТВЕ С.В. РАХМАНИНОВА В КОНТЕКСТЕ РАЗЛИЧНЫХ ИСКУССТВ	581
70. Михајловиќ Костадиновска Сања – МЕТАФОРИТЕ ЗА ДОН КИХОТ ВО МАКЕДОНСКИ КОНТЕКСТ	591
71. Молчанова Н. - АСТРАЛЬНИЙ КОСМОС КОНСТАНТИНА БАЛЬМОНТА	605
72. Moretti Violeta - LATIN PROVERBS AS A TWO-WAY ROAD OF CULTURAL TRANSFER	615
73. Нацев Трајче, Веселинов Драган - КУЛТУРНАТА ИСТОРИЈА НА ШТИП ВО ПРАИСТОРИЈАТА	623
74. Недюрмагомедов Георгий - СОДЕРЖАНИЕ ТЕОРИЙ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ СТАРШЕКЛАСНИКОВ РЕАЛИЗУЕМЫХ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ В ШКОЛАХ СЕВЕРНОГО КАВКАЗА	631
75. Ниами Емил - ПОЛИТКОРЕКТНОСТА ВО МАКЕДОНСКАТА ЈАЗИЧНА СРЕДИНА	639
76. Никодиновски Звонко - СЕМИОЛОГИЈАТА НА ЖЕНАТА ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК - ЖЕНАТА ВООПШТО И ФИЗИЧКИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЖЕНАТА	645
77. Николовска Кристина - ПОЕТСКИОТ БЛЕСОК НА ГЕНАДИЈ АЛГИ ВО МАКЕДОНСКИ КОНТЕКСТ	655
78. Ничева Весна, Ашкилова Маја, Иванова Адријана - ПРОФЕСИОНАЛНИОТ ИДЕНТИТЕТ НА НАСТАВНИКОТ – КОМПЕТЕНТЕН НАСТАВНИК НА 21- ВЕК	663
79. Новотни Соња, Марковиќ Михајло - КОНТРАСТИВНОСТ НА ДИЈАХРОНИЈАТА НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК ПРИКАЖАН ПРЕКУ СТАРОСЛОВЕНСКИТЕ РАКОПИСИ	669
80. Орлов Алексей - ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ ПОРТРЕТ РЕВОЛЮЦИИ В КНИГЕ ИВАНА БУНИНА «ОКАЯННЫЕ ДНИ»	681
81. Петрова Снежана – ИНТЕРКУЛТУРНОСТА ВО КОМУНИКАЦИЈАТА (РАЗМИСЛУВАЊА ЗА КУЛТУРНО-ЦИВИЛИЗАЦИСКИТЕ И ОБРАЗОВНИТЕ ПЕРСПЕКТИВИ)	691
82. Петрова-Ѓорѓева Емилија, Коцев Митко - ВОСПИТНАТА ФУНКЦИЈА НА УЧИЛИШТЕТО ВО СОВРЕМЕНОТО ОПШТЕСТВО	699
83. Петрова-Ѓорѓева Емилија, Мирасчиева Снежана, Китанова Ирена, Коцева Даниела - СОВРЕМЕНОТО УЧИЛИШТЕ КАКО ОРГАНИЗАЦИСКИ СИСТЕМ	707
84. Петрова-Џамбазова Снежана – МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК ВО ТЕЛЕВИЗИСКИТЕ РЕКЛАМНИ ПОРАКИ	713
85. Петровска-Кузманова Катерина - МАКЕДОНСКИТЕ ОБРЕДНИ ПОВОРКИ ВО ИСТРАЖУВАЊАТА НА НИКИТА ИЛИЧ ТОЛСТОЈ	719

86. Popova Ana - THE REPRESENTATION OF ST. NICHOLAS THE WARM-HEARTED PROTECTOR AND ST. SIMEON THE STILYTES IN THE CHURCH OF ST. GEORGE AT POLOŠKO	727
87. Pop-Zarjeva Natalija, Iliev Krste - THE BYRONIC HERO: EMERGENCE, ISSUES OF DEFINITION AND HIS PROGENIES	741
88. Попоска Соња - АКЦЕНТОТ И АКЦЕНТСКИТЕ ЦЕЛОСТИ ВО ЈАЗИКОТ НА МЕДИУМИТЕ	749
89. Правдина Ирина - КОНТРАСТИВНИЙ АНАЛИЗ ТЕРМИНОВ РОДСТВА В ДИАХРОНИЧЕСКОМ АСПЕКТЕ (НА МАТЕРИАЛЕ РУССКОГО И СЕРБСКОГО ЯЗЫКОВ).....	759
90. Пресилска Јасмина – ВЛИЈАНИЕТО НА ФРАНЦИЈА И ФРАНЦУСКИОТ ЈАЗИК ВРЗ РАЗВОЈОТ НА ОБРАЗОВАНИЕТО И КУЛТУРАТА ВО БИТОЛА	765
91. Продановска Весна - ВАЖНОСТА И ПРИОДИТЕ ПРИ ПРЕДАВАЊАТА ПО ПРАВИЛЕН ИЗГОВОР ВО ИЗУЧУВАЊЕТО НА АНГЛИСКИОТ КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИК.....	775
92. Пухова Татјана - РАСТИТЕЛЬНЫЕ ОБРАЗЫ В ВОРОНЕЖСКИХ КАЛЕНДАРНЫХ ОБРЯДАХ	785
93. Ramadanski Draginja L. - SOVIET BOOK OF THE DEAD	797
94. Ряполов Сергей - ВВЕДЕНИЕ В ФИЛОСОФИЮ» ВАСИЛИЯ НИКОЛАЕВИЧА КАРПОВА И ФОРМИРОВАНИЕ ОРИГИНАЛЬНОЙ РУССКОЙ ФИЛОСОФСКОЙ ТРАДИЦИИ	805
95. Сандева Васка, Деспот Катерина - АРХИТЕКТОНСКИ ЗАВЕСИ ВО ПРОСТОР ПРИЧИНА ЗА ДРАМАТИЧНОСТ ВО ПРОСТОР.....	817
96. Сидорук Екатерина - «МАССОВЫЙ» ЧЕЛОВЕК В КОНТЕКСТЕ РОЕВОЙ ЖИЗНИ (НА ПРИМЕРЕ ПОВЕСТИ «ГОЛУБОЕ И КРАСНОЕ», РАССКАЗА «КЛЮЧАРЕВ И АЛИМУШКИН»)	825
97. Симионска Магдалена - МОРФОСИНТАКСАТА И МЕСТОПОЛОЖБАТА НА ПРИЛОШКИТЕ ОПРЕДЕЛБИ ЗА НАЧИН ВО АНГЛИСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК	829
98. Симоска Силвана – ГЕРМАНСКО-МАКЕДОНСКИ ЗАЕМКИ И/ИЛИ ЛАЖНИ ПАРОВИ.....	839
99. Sîrbu Otilia - BETWEEN SACRED AND PROFANE.....	857
100. Smilkova Viktorija - INTER-LINGUSTIC ANALYSYS OF APOLOGIES IN MACEDONIAN AND ENGLISH	863
101. Ставрева Веселиновска Снежна, Кирова Снежана - КОРЕЛАЦИЈА И ИНТЕГРАЦИЈА НА НАСТАВНИТЕ СОДРЖИНИ СО ЕКОЛОШКА ТЕМАТИКА НА ЧАСОВИТЕ ПО АНГЛИСКИ ЈАЗИК ВО ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ ВО Р. МАКЕДОНИЈА	877
102. Стојанов Трајче - ДОСТОЕВСКИ КАКО ЛИТЕРАЛИЗАЦИЈА НА ФИЛОСОФИЈАТА НА СОЛОВЈОВ	887

103. Стојаноска Иванова Татјана, Анастасовски Иван, Томевска Илиевска Елизабета - ИНТЕРКУЛТУРНИОТ ДИЈАЛОГ И СПОРТОТ	899
104. Сулејмани Умит, Челик Махмут - МЕТОДИ И ТЕХНИКИ НА ЧАСОВИТЕ ПО ТУРСКИ ЈАЗИК И КНИЖЕВНОСТ СПОРЕД ПРОЦЕСИТЕ НА КОГНИТИВНОТО УЧЕЊЕ	905
105. Тамкина Вера - МУЗЕЙНОЕ ЕКСПОНИРОВАНИЕ КАК ХУДОЖЕСТВЕННА ПРАКТИКА НА СОВРЕМЕННОМ ЕТАПЕ.....	915
106. Танеска Александра П., Здравковска-Адамова Благојка - ИСКАЖУВАЊЕ МИНАТОСТ СО СУМ И ИМАМ-КОНСТРУКЦИИТЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК СО ОСВРТ НА НИВНИТЕ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО АЛБАНСКИОТ ЈАЗИК.....	923
107. Тантуровска Лидија - „МАША И МЕДВЕДЪ“ НА МАКЕДОНСКИ	933
108. Тасевска Марица - ЗАСТАПЕНОСТА НА ГЕРМАНСКИТЕ ЈАЗИЧНИ ВАРИЕТИТЕ ВО АВСТРИЈА ВО УЧЕБНИЦИТЕ ПО ГЕРМАНСКИ Ј АЗИК КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИК „SCHRITTE INTERNATIONAL”.....	943
109. Тернова Татјана - ИСТОРИЧЕСКАЯ КОНЦЕПЦИЈА А. МАРИЕНГОФА В РОМАНЕ «ЕКАТЕРИНА»	951
110. Тефова Маја Ѓ. - ВОСПИТНО-ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС / НАСТАВАТА ДЕНЕС	959
111. That Thanh-Vân Ton – LA COMMUNE DE PARIS: UNE PAGE D’HISTOIRE MÉCONNUE, DÉFORMÉE VOIRE OUBILÉE.....	971
112. Тихонова Ольга - ОСНОВЫ ТИПОЛОГИИ И ЭВОЛЮЦИЈА РОМАНТИЧЕСКОГО ГЕРОЯ В ЛИТЕРАТУРЕ XIX ВЕКА	979
113. Тодорова Марија, Коцева Весна - ШПАНСКИОТ ЈАЗИК ВО ВИСОКОТО ОБРАЗОВАНИЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА.....	989
114. Тоевски Свето - ЗНАЧЕЊЕТО НА СОВРЕМЕНИТЕ ПЕДАГОШКИ ТЕОРИИ И НА ЕФЕКТИВНАТА ИНТЕРАКТИВНА НАСТАВА - ПОГЛЕД НА ПРАКСАТА НА МАКЕДОНСКИТЕ ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТИ И НА ЈАЗИЧНИОТ ОДДЕЛ НА МИТ ИНСТИТУТОТ	997
115. Трајкова Мира - АКЦИОНА ПЕРСПЕКТИВА ВО УЧЕБНИЦИТЕ ЗА НАСТАВАТА ПО ФРАНЦУСКИ КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИК: AGENDA И VITET	1017
116. Уланска Татјана, Кузмановска Драгана, Кирова Снежана - СЕМАНТИЧКА СПОРЕДБА НА ТЕРМИНОЛОГИЈАТА НА СРОДСТВО ВО АНГЛИСКИОТ И ГЕРМАНСКИОТ СО МАКЕДОНСКИОТ И СРПСКИОТ ЈАЗИК	1029
117. Фролова Анна - ЯЗЫК КЛАССИКИ И ЯЗЫК СОВРЕМЕННОСТИ В ПЬЕСАХ-РЕМЕЙКАХ С. КУЗНЕЦОВА И О. БОГАЕВА «НЕТ ПОВЕСТИ ПЕЧАЛЬНЕЕ НА СВЕТЕ...» И С. ЖАТИНА «РОМЕО И ДЖУЛЬЕТТА: ВОРОНЕЖСКИЕ СТРАДАНИЯ».....	1035
118. Холина Дарња - ЭКСПРЕССИВНЫЙ СИНТАКСИС В ПОЭЗИИ У.Б. ЙЕЙТСА.....	1043

119. Хохонин Дмитрий - МЕТАФОРИЧЕСКОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НАИМЕНОВАНИЙ ЛИЦ, СВЯЗАННЫХ С МУЗЫКАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ И ПРОФЕССИЕЙ	1053
120. Христовска Соња – ЈАЗИКОТ ВО МОИТЕ СОНОВИ И СОНОВИТЕ НА МОИТЕ БЛИСКИ	1063
121. Цветановски Гоце - МАКЕДОНСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ НА НЕКОИ РУСКИ ФРАЗЕОЛОГИЗМИ	1071
122. Цубалевска Мери - АСПЕКТИ НА ПРОУЧУВАЊЕ НА СТАРΟΣЛОВЕНСКАТА ЛЕКСИКА	1079
123. Челик Махмут, Сулејмани Умит - КРИТИЧКИ ОСВРТ КОН ЗБИРКАТА РАСКАЗИ „СЕДМОГЛАВИОТ ЏИН“ НА МУСТАФА КАРАХАСАН	1089
124. Чернобаева Алла - ПРЕДСТАВЛЕНИЯ О ГРЕХЕ И О ВОЗМЕЗДИИ В ВОРОНЕЖСКИХ ДУХОВНЫХ СТИХАХ	1097
125. Чуносова Ирина - РАЗВИТИЕ ВЫРАЗИТЕЛЬНОСТИ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ: ПРАКТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ	1103
126. Швецова Ольга - ЯЗЫКОВОЙ ОБРАЗ АНТИУЧЁНОГО (НА МАТЕРИАЛЕ ПОВЕСТИ И. ГРЕКОВОЙ «КАФЕДРА»).....	1109
127. Шутаров Васко - ДИНАМИЗИРАЊЕ НА КУЛТУРНАТА ДИПЛОМАТИЈА ВО РУСКО-МАКЕДОНСКИТЕ ОДНОСИ, НАЈНОВИ ПОКАЗАТЕЛИ.....	1117

УДК: 811.163.3'22:305-055.2

СЕМИОЛОГИЈАТА НА ЖЕНАТА ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК - ЖЕНАТА ВООПШТО И ФИЗИЧКИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЖЕНАТА -

Звонко Никодиновски

Редовен професор, Универзитет “Св. Кирил и Методиј”, Скопје,
znikodinovski@flf.ukim.edu.mk

Апстракт: Во трудот се анализираат вкупно 170 единици и тоа : 61 лексемска, 37 фразеолошки, 47 пословици и 25 комуникативни единици кои својата семиолошка фигура ја засноваат врз одредена лексема која му припаѓа на лексичко-семантичкото поле ЖЕНА. Предмет на анализа во овој труд се само единиците во кои се содржат семиолошките фигури ЖЕНАТА ВООПШТО И ФИЗИЧКИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЖЕНАТА (физичкиот изглед, здравјето и возраста). Основна теза на нашиот труд е дека македонското општество е машко општество во кое мажите се тие кои владеат меѓу другото и со јазикот, па оттаму и јазичните структури го отсликуваат машкиот поглед на светот. А семиолошката структура што ја нудат проучуваните единици е главно со негативна референтна вредност и таа го отсликува македонското патријархално општество.

Клучни зборови: семиолошка семантика, македонски јазик, лексичко-семантичко поле ЖЕНА, вредносно значење

§ 1. Положбата на жената во современите општества се подобрува во разни сфери од животот: паритетна положба со мажот пред уставот и законите, поголеми можности за образование и вработување, поголема улога во политичкиот и општествениот живот.

И покрај сите достигнувања, останува, за жал, една област која многу малку се менува. Тоа е областа на јазикот каде што разни лексемски, фраземски и паремиски единици содржат семиолошки структури кои го отсликуваат патријархалното општество. Таквата семиолошка структура била создавана со векови од страна на мажите во нивна полза и според нивен терк, па според тоа и не треба, пак според нив, ни да се менува во иднина. Во таквата приказна за човекот и векот се вклучила и Библијата, односно христијанската како и другите религии. Долговековното верување дека мажот е тој кој ја оплодува жената и го создава поколението нашло

одраз во приказната за создавањето на светот од страна на Бог (машко суштество) кој го создал на првин мажот – Адам а потоа и жената – Ева од реброто на Адам. Вината на жената е голема затоа што таа го навела Адам да проба од забранетото овошје од дрвото на познанието на доброто и на злото. Токму затоа и Господ ги казнил и тоа: Адам да се мачи обработувајќи ја земјата а Ева да страда во својата бременост и особено да му биде потчинета на мажот (Сп. го одразот во следната македонска пословица со библиски мотив: (посл.) *Жената Ева сопрво згреши а после мажо.*)

§ 2. Во ова излагање сакаме да ја проучиме семиологијата на жената во македонскиот јазик. За таа цел ќе ги истражуваме сите оние единици со фигуративно значење (лексемски, фраземски и комуникативни) во кои влегуваат лексеми од лексичко-семантичкото поле «ЖЕНА» во македонскиот јазик. Сепак, поради обемноста на материјалот, овдека ќе се задржиме само на оние единици во кои се содржани следните признаци: **жената воопшто и нејзините физички карактеристики.**

ОСНОВНА ТЕЗА НА НАШИОТ ТРУД Е ДЕКА МАКЕДОНСКОТО ОПШТЕСТВО Е МАШКО ОПШТЕСТВО ВО КОЕ МАЖИТЕ СЕ ТИЕ КОИ ВЛАДЕАТ МЕЃУ ДРУГОТО И СО ЈАЗИКОТ, ПА ОТТАМУ И ЈАЗИЧНИТЕ СТРУКТУРИ ГО ОТСЛИКУВААТ МАШКИОТ ПОГЛЕД НА СВЕТОТ.

Именката "човек" е од машки род и во принцип таа ги подразбира и мажите и жените. Меѓутоа, во нејзиното второ, изведено значење таа именка се употребува само за означување на маж како во примерот: "*Имаше еден човек и една жена*".

За означување на маж се користи фраземата (фраз.) *посилниот пол*, додека жената се означува со фраземите (фраз.) *послабиот (понежниот) пол* и (фраз.) *поубавиот пол*. Дека мажот е навистина многу посилен во денешните општества се гледа од фактот што мажите хомосексуалци се тие кои ја водат борбата за општествена валоризација на хомосексуалците и дека во многу земји токму тие успеваат да добијат статус да стапуваат во брак меѓу себе и да одгледуваат деца.

I. ЖЕНАТА ВООПШТО

§ 3. Во групата карактеристики **жената воопшто** го забележуваме следното:

Именката *жена*, односно нејзиниот референт, е безвредната дотаму што таа има негативна конотација кога се применува за означување на лице од машки пол (пр. "*Испадна жена.*") Зборот "жена" се употребува и за означување на «куќна помошничка» (пр. "*Дојде жената.*")

Именката *жена* со одредена додавка означува «развратна жена, проститутка» како во фраземите: (фраз.) *лесна жена*, (фраз.) *расипана жена*, (фраз.) *шарена жена*, (фраз.) *евтина жена*, (фраз.) *жена од јавна куќа*, (фраз.) *јавна жена*, (фраз.) *жена од "ирвените фенери"*, (фраз.) *жена – јуда*, (фраз.) *жена со минато*.

Исто е и со придавката "женски" која има позитивни но и негативни вредносни значења како во фраземите: (фраз.) *женска памет*, (фраз.) *женска глава*, (фраз.) *женска уста*.

Од друга страна, именката (лекс.) *жениште* изначува «лоша, груба жена», додека пак зборот (лекс.) *мажиште* има позитивна конотација на «крупен маж, јунак».

За означување на «маж со феминизирано однесување» се користат во жаргонот именките: (лекс.) *стрина* и (лекс.) *тетка*, додека за означување на «маж со слаб, плачлив карактер» се употребува жаргонскиот назив за женскиот полов орган (лекс.) *тизда*. Во таа група на зборови со негативна конотација спаѓаат и сите изведенки (именки и глаголи) од називот за женски полов орган.

Жената во традиционалното македонско општество немала право дури ни на име па така за нејзино означување се користело/користи името на мажот на кое се додава суфиксот – *ица*: - *Танчеица*, *Славеица*, *Панчеица*, *Митреица*, *Трпеица* и др. До скоро жените немале право ни да избираат дали сакаат да го задржат презимето на сопругот во бракот.

Во македонскиот јазик најсилните пцости ги користат именките *мајка*, *сестра*, *жена* во спој со глаголот кој означува сексуален однос.

Во глаголот кој го означува сексуалниот однос мажот е вршител на дејството – субјект додека жената е трпител на дејството – објект. Функцијата "предмет", семиолошки претставена во транзитивната глаголска релација за сексуален однос, е доделена на жената во многу други ситуации во општеството. Синонимиската низа на глаголи кои го означуваат сексуалниот однос се користат за означување на ситуации во кои вршителот на дејството го надмудрува трпителот на дејството или извлекува корист од дадена ситуација: (лекс.) *заеба*, (лекс.) *споника*, (лекс.) *издупи*, што ја докажува нерамноправноста на партнерите во сексуалниот однос виден од машки агол.

Жената има толку голема негативна конотација што како човечко суштество станувала понекогаш дури и непожелна во традиционалното општество, особено поради фактот што требало да се најде маж: (посл.) *Женцко да се не роди*; (посл.) *Женцко кога се раѓа, стрепите плачат*; (посл.)

Женцко уште коа се роди, поарно је да умри.

II. ФИЗИЧКИ КАРАКТЕРИСТИКИ

§ 4. Од **физичките карактеристики** на жената најглавни се 3 кои градат разни јазични единици. Тоа се: **физичкиот изглед, здравјето и возраста.**

Според **физичкиот изглед**, од машка гледна точка, важна е **убавината** на жената за што сведочат следните традиционални единици: (ком.) *Како некоја роса јет млада*; (фраз.) *како некоја капка*; (ком.) *Една става рамна што има, како некоја селфија*; (ком.) *До крај земја да бараши поубаа не можии да најдиши*; (ком.) *Една става што ти има, како некој фидан, како некоја гранка*; (ком.) *Водата је се извира низ грлото коа да пие*; (ком.) *Едни црни очи што ти има, како некое грозје камендолуко*; (ком.) *Личнотијата нејзина во целио град ја нема (во три градои ја нема)*; (ком.) *Не знам на кого излезе толку убаа*; (ком.) *Како некоја еребица прусат, како некоја гугутка пеи, за одо нејзин секој ашик је се чинит*; (фраз.) *убава како нацртана*; (ком.) *Очите ѝ се како од маслинка*; (посл.) *Личната мома се големеит со личотата.*

Во жаргонот пак се забележани следните единици за **убава девојка**: (лекс.) *авион*, (лекс.) *цуце*, (фраз.) *добро парче*, (фраз.) *добра риба*, (лекс.) *мачка (маче)*, (лекс.) *мрак*, (лекс.) *парче*, (лекс.) *кртина*, (лекс.) *пилешко*, (лекс.) *писта*, (лекс.) *пуци*, (лекс.) *спејс шатл*, (лекс.) *титаник*, (лекс.) *турбо ињекшн*. Тука треба да се додадат и споредбите од типот: (фраз.) *како Брижит Бардо е*, (фраз.) *како Мерилин Монро е*, и др. како и литературните: (лекс.) *Афродита*, (лекс.) *Венера* и др. Треба да напоменеме дека дури и убавината поприма негативна конотација во изразот (фраз.) *убавица на ноќта* = проститутка.

Се разбира дека и **грдоста**, односно неубавината си има свои единици: (посл.) *Жена куса, руса и шишкаа, велит: ах, како не сум висока, калеша и танка бојлија ?* = Сите жени сакаат да ги поседуваат најубавите карактеристики на женскиот пол; (посл.) *На жена не ѝ речи дека е грда* = Понеубавите жени не сакаат да им се зборува за нивниот физички изглед ; (посл.) *Кога сакаш и грдата изгледа убава* = Убавината (женската) во нашите очи во голема мера зависи од севкупниот впечаток што го имаме за луѓето.

Во жаргонот пак, за означување на **грда жена** се присутни следните единици: (лекс.) *болдрик*, (лекс.) *габор*, (лекс.) *заза габор*, (лекс.) *мандрило*, (лекс.) *габи*, (лекс.) *коњаста*, (лекс.) *ноќ*, (лекс.) *акреп*, (лекс.) *гадна*, (фраз.)

жална соба.

Убавината е вредносна категорија која се заснова на скала од вредности каде што средното скалило го претставува прагот и сè она што влегува во прагот ја претставува нормата односно во тие рамки вредноста е нормална, додека кога вредноста се наоѓа многу над и под прагот таа добива негативна конотација. Така на пр. за **женските гради** постојат единици кои имаат негативна вредност и во случај кога градите се преголеми: (лекс.) *разбацана*, (лекс.) *напредна*, (лекс.) *балкони*, (лекс.) *цитрони*, (лекс.) *фотофиниши*, (лекс.) *офсајд*, (лекс.) *саманта*, (лекс.) *триглав*, (лекс.) *крофни*, (лекс.) *сифони*, (фраз.) *крупни очи*, (лекс.) *баскети*, (лекс.) *лебови* и тогаш кога тие се премали: (лекс.) *даска*, (лекс.) *рамна*, (лекс.) *близначичња*, (лекс.) *спечени*, (лекс.) *петровки*, (лекс.) *лимончиња*, (лекс.) *оревчиња*, (лекс.) *бубуљици*.

Истото важи и за **нозете** кои се вреднуваат негативно кога се дебели: (лекс.) *батаци*, (лекс.) *копани*, (лекс.) *бутрагењо*, како и кога се тенки: (лекс.) *перли*, (лекс.) *соленки*, (лекс.) *чачкалици*, (фраз.) *солунски диреци*.

Особината **здравје** се огледа пред сè преку бојата на лицето. Така, белата и црвената боја симболизираат добро здравје: (фраз.) *бела како некоја грутка*; (фраз.) *бела црвена како некоја капка*, додека жолтата боја на лицето симболизира лошо здравје: (ком.) *Дури беше девојче, развиена беше во лицето, како некој трендафил, а па од коа се поболи, како жолчка стана во лицето*; (фраз.) *жолта како некоја Еврејка*; (ком.) *Жолтуњаа јет во лицето*; (ком.) *Као жаби да јала (се сторила слаба и жолта)*; (ком.) *Крвта на вода ѝ станала (ожолтела и ослабела)*.

Особината **возраст** е застапена преку единици кои ја означуваат жената во нејзините развојни етапи. Иако една пословица предупредува дека (посл.) *За девојката не треба лошо да се зборува*, зборот *девојка* има негативна конотација во изразот (фраз.) *девојка за сè* = девојка што ги извршува сите работи, како и во изразите: (фраз.) *девојка за придружба*, (фраз.) *девојка од дното*, (фраз.) *девојка од улицата*, (фраз.) *јавна (улична) девојка*, (анг.) (лекс.) *колгерла*, (фраз.) *девојка за шипка*. Зборот *мома* добива негативна конотација во фраземата (фраз.) *стара мома* = девојка која останала немажена и во понапредната возраст.

Кога жената доаѓа во повозрасни години почнува да страда поради заминувањето на убавината затоа што токму општеството и ја доделило улогата да го привлекува вниманието на другите преку својата убавина: (посл.) *Жена години и м'ж пари никојп'т не кажвет* = Жените не ги кажуваат годините а мажите не ги кажуваат парите, зашто тие се важен

елемент кој ги дефинира нивните позиции во традиционалното општество; (посл.) *Жабите се плашат од итрковите, а жените од староста* = Жените се плашат да остарат и да ја загубат свежоста и убавината кои се важни за нивната поставеност во традиционалното општество.

Кога ќе остари, жената станува стара, старица. И тоа животно доба си има свои означувачи во жаргонот кои имаат негативна конотација: (лекс.) *бабурда*, (лекс.) *бабурдина*, (лекс.) *бабускара*, (лекс.) *бабиште*. Еве уште две традиционални единици со негативен набој: (ком.) *Што вештица ет старана, со бубак крвта ти ја пиет* = Искажување за некоја постара жена дека е лоша; (ком.) *Што Јуда ет старана, веднаш те предават* = Искажување за некоја постара жена дека ги издава лесно другите.

Интересно е дека во македонскиот јазик зборот *баба* има три значења: «1. мајка на мајката или на таткото на некој 2. мајка на жената во однос на мажот 3. стара жена». Токму поради важната улога на бабата во традиционалното општество постојат многу единици со зборот *баба*. Ние тука ќе се задржиме само на оние единици кои носат негативна вредност:

(посл.) *Бабата не ја гледа кофата, сакаш да види иглата* = Не треба да се бара од луѓето да направат нешто што не се во состојба да го направат; (посл.) *А роди, бабо, дете, де роди!* = Луѓето не можат да го направат она за што не се способни да го прават; (посл.) *Ако биде баба мома, понапред дедо ќе биде ергенин* = Луѓето можат да го прават само она за што се способни да го прават со оглед на нивната возраст; (посл.) *Виде баба коубас, па посака крвајца* = Има луѓе кои не се задоволни со она што го имаат или што им се нуди та посакуваат да го имаат и она што го немаат; (посл.) *Баба мустаќи да имаше, ќе ја викаа дедо* = Луѓето се определени од нивните карактеристични црти; (посл.) *Да имаше баба мустаќи не ќе предеше (не ќе ткаеше на разбој)* = Луѓето можат да го изведуваат само она за што се способни да го прават; (посл.) *И баба знае да прае шарен зелник, кога има шарилце* = Луѓето треба да ги имаат неопходните средства за да ги изведуваат добро работите; (посл.) *Лага баба, долага* = Луѓето кои лажат биваат порано или подоцна откриени дека лажат; (посл.) *Кога градина се копала, тогај баба се чешлала* = Некои луѓе наоѓаат разни причини за да не го работат она што треба да да го работат; (посл.) *Баба се чешила, селото гори (село се плени)* = Некои луѓе прават одредени работи кои не се корисни за дадениот момент; (посл.) *Мек леб за деда, а понара за баба* = Луѓето секогаш ги претпочитаат своите интереси пред туѓите; (посл.) *Нашла баба краставица, на рекла: крива е* = Некои луѓе не се задоволни со она што ќе го најдат или добијат без мака; (посл.) *Од зорт и бабата заиграла* = Луѓето

понекогаш се приморани да прават нешто што обично не го прават ; (посл.) *Трпат баба за да биде убаа* = Луѓето се спремни и да трпат за да бидат поубави; (посл.) *Ќе дојт баба на просо* = Работите се одвиваат како што се одвивале и пред тоа; (ком.) *На баба ти чинтијаните !* = Изразување несогласување со она што го прави соговорникот; (посл.) *На многу баби, детето килаво (излегува)*(оттаму и зборот (лекс.) *бабица* = акушерка) = Честопати еден изведува подобро одредена работа отколку повеќемина кои истовремено сакаат да ја изведат истата работа;

(посл.) *Така баба знае, така бае* = Луѓето обично ги изведуваат работите онака како што научиле да го прават; (ком.) *Така и баба (ми) знае !* = Изразување несогласување со нешто што е изведено поинаку отколку што се очекувало; (посл.) *Ако баба лаже, трап (кантар) не лаже* = Она што се тврди треба да биде поткрепено со докази; (ком.) *Го изеде баба Рога* = Искажување за нешто што го снемало; (посл.) *Едно баба знае, едно си бае* = Има луѓе кои постојано го прават тоа што знаат да го прават; (фраз.) *меша баби и жаби* = наведува заедно работи кои нормално не треба да се спојуваат; (ком.) *Што бара баба на оро ?* = Изразување чудење од нешто неумесно; (фраз.) *бабини деветини* = празни приказни, измислици; (фраз.) *баба Марта, баба зима* = променливиот месец март; (посл.) *Ако е баба умрела, лажите не ги однела* = Лагите еднаш изговорени опстојуваат и по смртта на нивните изговарачи; (посл.) *Бабата кога бае и со устата зјае (Баба баи, устата ѝ зјаи)* = Луѓето не ги забораваат никогаш своите лични интереси; (посл.) *Баба за круши не се лажи* = Сите луѓе имаат праг за изразување спремност за соработка; (посл.) *Баба знае и други патишта* = Луѓето имаат на располагање повеќе избори во своето однесување; (посл.) *Баба не умира од шега (Од подгоор баба не умира)* = Луѓето не треба премногу сериозно да ја сфаќаат шегата; (посл.) *Дала баба грош да се фати на орото, давала два да се пушти, ама не ја пуштале* = Луѓето сакаат понекогаш да ги сменат своите одлуки но залудно; (посл.) *Гатала бабата дека по дождот ќе има кал* = Има луѓе кои ги претставуваат општопознатите работи како да се нешто ново; (посл.) *Бабата умирала, а сепак над грнето сиркала* = Луѓето не можат понекогаш да се ослободат од своите лични интереси; (посл.) (посл.) *Видела баба игла на капата, а не ја видела капата* = Има луѓе кои кажуваат невестинити работи ; (ком.) *Бабата ја гледаш, биволот не го гледаш* = Префлување до соговорникот дека забележува нешто небитно а не го забележува битното; (посл.) *Една баба – едно зло, две баби – две зла* = Лошотилакот, како и другите крактеристики на луѓето, претставува збир од поединците кои ја поседуваат таа

карактеристика; (посл.) *Јаде бабата и пие, но дедото не си го заборава* = Има луѓе кои мислат на другите луѓе во секој момент од животот; (посл.) *Кај си баба сеела, таму си и жнеела* = Луѓето треба да вложат за да спечалат; (посл.) *Што има бабата на ум, тоа и сонува* = Луѓето се постојано преокупирани со она што го доживуваат секојдневно; (посл.) *Кој за што, баба за вретено* = Луѓето зборуваат за она со што се преокупирани во животот; (посл.) *Нашла баба, та зашла* = Има луѓе кои претеруваат во своите барања; (посл.) *Не го викала бабата дедото да јадат, туку го викала дрва да цени* = Луѓето се владеат од сопствените интереси во односите со други луѓе; (посл.) *Оженил се дедо да си има баба* = Луѓето имаат постојано потреба од животен сопатник; (посл.) *Лани баба умрела, годинава се свампирила (годинава се смрдела)* = Не може некои работи што се случило поодамна да се прикажуваат за нови; (ком.) *Како баба со два заба леблеби да јади* = Искажување дека не може нешто да се направи ако нема услови за тоа; (посл.) *Баба се сторила и од курварство рака не трга* = Некои луѓе продолжуваат да се однесуваат лошо без оглед на возраста; (ком.) *Во тоа образите се сторила како некоја баба* = (ком.) Искажување дека некој претрпел големи физички промени на лицето.

Од анализата може да се заклучи дека македонското огледало на јазикот одразува една крајно негативна слика за жената, која нуди деформирана свест но којашто истовремено врши и постојано деформирање на свеста, така што жената може да се ослободи од таа слика единствено преку својата јазична и семиолошка дезалиенација.¹

На крајот, заради рамноправноста на жените, ќе наведеме и еден **виц** во кој мажите се претставени како поглупави од жените, односно носат негативна конотација:

(виц) - *Драга мамо, овде во Америка добивме син. Но бидејќи жена ми немаше млеко го здои една црнкиња, па детето е сосема црно!* - и пишува синот на мајката.

- *Тоа ништо не е чудно, синко, - му одговара мајка му. - И јас немав млеко кога ти се роди па те задовивме со млеко од крава. Затоа си сега вол.*

¹ Сп. Pierre Guiraud: *Sémiologie de la sexualité*, Payot, Paris, 1978, стр. 13.

БИБЛИОГРАФИЈА

- COOPER, Pascale: *Étude de proverbes français, allemands et anglais à propos de la femme* (master's thesis), San Jose State University, 1994, 123 p.
- GUIRAUD, Pierre: *Structures étymologiques du lexique français*, Larousse, Paris, 1967, 211 стр.
- GUIRAUD, Pierre: *Sémiologie de la sexualité*, Payot, Paris, 1978, 244 стр.
- KERSCHEN, Lois: *American Proverbs About Women. A Reference Guide*, Greenwood Press Westport, Connecticut - London 1998, 201 p.
- NIKODINOVSKI, Zvonko: “Vrednosni sistemi u jeziku”, in *Kontekst u lingvistici i nastavi jezika. Zbornik radova*, Društvo za primenjenu lingvistiku Srbije, Beograd, 1985, стр. 147–150.
- NIKODINOVSKI, Zvonko: “La semiologia della donna nella lingua italiana”, in *Зборник на трудови од научниот собир 40 години италијански јазик на Универзитетот ‘Св. Кирил и Методиј’ – Скопје*, Скопје, 2001, стр. 70–104.
- НИКОДИНОВСКИ, Звонко: “За една семиолошка метода во семантичките проучувања – Конституирање, принципи и аспекти”, *Годишен зборник на Филолошкиот факултет*, Скопје, 2011 (кн. 37), стр. 119–131.
- QUITARD, Pierre-Marie: *Proverbes sur les femmes, l'amitié, l'amour et le mariage*, Garnier frères, Paris, 1861, 416 p.
- ТОСКА, Вальбона: *Македонските и албанските народни поговорки и пословици за жената* (необјавен магистерски труд), Филолошки факултет “Блаже Конески”, Скопје, 2000, 183 стр.
- ХАЦИ-ЛЕГА ХРИСТОСКА, Јоана: *Семиологија на мажот и на жената во францускиот и во македонскиот јазик* (необјавена докторска дисертација), Филолошки факултет “Блаже Конески”, Скопје, 2012, 595 стр.
- ХАЦИ-ЛЕГА ХРИСТОСКА, Јоана: “Стереотипизирани претстави за жената во македонското фразеолошко творештво”, *Philological Studies*, vol. 1, 2014, pp. 157-166.

БИБЛИОГРАФИЈА НА КОРПУСОТ

- ЈОВАНОВСКИ, Апостол Поп: *Македонски народни пословици*, Издание на авторот, Скопје, 1971, 63 стр.
- КАВАЕВ, Филип: *Народни пословици и гатанки од Струга и Струшко*, Институт за македонски јазик, Скопје, 1961, 189 стр.
- КИТЕВСКИ, Марко: *Фолклорни бисери*, Македонска книга, Скопје, 1988, 277 стр.
- ПЕНУШЛИСКИ, Кирил: *Малешевски фолклор IV*, МАНУ, Скопје, 1980, 431 стр.
- ПЕНУШЛИСКИ, Кирил: *Пословици и гатанки*, Македонска книга, Скопје, 1969, 259 стр.

Македонски народни умотворби. Том IV, книга 1: Пословици, (во редакција на Х. Поленакоски && К. Пенушлиски), Кочо Рацин, Скопје, 1954, 302 стр.

ТРЕНЕВСКИ, Томислав: Речник на жаргонски зборови и изрази, "Европа 92", Кочани, 1997, 136 стр.

ЦЕПЕНКОВ, Марко К.: *Македонски народни умотворби. Книга осма : Пословици. Поговорки, гатанки, клетви и благослови*, (редактирал : Т. Саздов), Македонска книга, Скопје, 1972, 343 стр.

ШАПКАРЕВ, Кузман А.: *Одбрани страници*, (приредил: М. Китевски), НИО "Студентски збор", Скопје, 1989, 237 стр.